

Andrea Babíncová

Nepomáhame, len zbytočne súdime

Sociálne byty... to sú tie, v ktorých žijú ľudia za štátne peniaze, lebo si nevedia dovoliť vlastné bývanie? Ich obyvatelia rozhodne nosia dotrhané oblečenie, neumývajú sa a neskutočne smrdia! Všade nechávajú neporiadok. Peniaze, ktoré od štátu dostanú aj tak vždy prepijú. Okrem toho, že sú alkoholicy majú často skúsenosti s drogami. A tie ich deti? Do noci sa flákajú samé po sídlisku. Nevychované, hlučné a ani zdraviť nevedia!

Presne takáto je stereotypná predstava o ľuďoch, ktorí bývajú v sociálnych bytoch. Od mala nám bolo hovorené, aby sme nesúdili knihu podľa obalu. Niekedy sa snažíme „pravidlá slušnosti“ dodržiavať, no keď sa jedná o farbu pleti či národnosť, toto príslovie hádzeme za hlavu. Vtedy nás nezaujímá, čo je základom slušného správania. Zameriavame sa na ľudí. Na to, čo oni majú a my nie. Na to akí oni sú a my nie. Potom sa porovnávame, závidíme si a nakoniec dôjde k slovám „veď žijú z našich daní, z našich peňazí.“ Prečo sme takí?

Celoeurópsky výskum nazývaný projekt Implicit z roku 2017 ukazuje, že Slovensko síce nie je krajina, s najväčším podielom rasizmu v rámci Európy, no jednoznačne nepatríme medzi tolerantné krajiny, ako napríklad Škandinávia. Slováci majú teda rasizmus viac-menej v krvi. Častokrát je dôvodom neinformovanosť. Zbytočné predsudky.

Napríklad, málo ľudí si uvedomuje, že možnosť využiť sociálne byty pomáha veľkému množstvu ľudí zlepšiť si životné podmienky. Spoločnosť si môže myslieť, že sa jedná o nejaké sociálne ubytovanie – veľa ľudí bývajúcich v jednej ubytovni. No nie je to úplne tak. Jedná sa o bežné byty, či iné priestory na bývanie. Dôležité je však, že sú určené pre ľudí, ktorí to potrebujú. Byty sú zariadené, čakajú na prvých nájomníkov. No podľa mňa nie sú kompletne. Niečo tu pre ich obyvateľov chýba. Dlhý podzemný tunel, ktorým sa budú môcť presúvať z mesta až domov. Tak aby ich nikto nevidel. Aby na nich neukazovali ľudia prstom a nešepkali pritom: „To sú oni, tí darmožráči.“

Stigma, ktorú obyvatelia takýchto zariadení majú je bohužiaľ neprehliadnuteľná a častokrát im ľudia vyhadzujú na oči práve ich sociálne zázemie. A pritom, v čom sú to iní ľudia ako my? Pamätám si, že sme v škôlke mali dievčatko z detského domova. Nikoho z nás, päťročných škôlkarov nenapadlo sa jej za to smiať. Proste sme sa hrali. Všetci spolu, nerobili sme žiadne rozdiely. Tak prečo to takto nemôže fungovať aj medzi dospelými? V „dospeláckom svete“ sa na ľudí so sociálnym alebo iným znevýhodnením často pozerá pomedzi prsty. A to je ten problém. Že spoločnosť súdi ešte predtým, ako pozná celý príbeh.

Nezaujímá nás, čo stojí za rozhodnutiami iných ľudí, nechceme vedieť ich životný príbeh. Stačí, že vidíme, že sú „tmavší“, hovoria cudzím jazykom alebo len nemajú dostatok prostriedkov na vlastné bývanie... A mienka o tom, akí sú to zlí ľudia sa začína v našej mysli okamžite objavovať. A postupne rastie, hoci nemá dôvod. Koľkokrát za to tí ľudia ani nemôžu... Mnohokrát sa stalo, že v ohni zhorela aj posledná stena ich domu a ostali na ulici? Viem, existujú rôzne zbierky peňazí, no nemyslím si, že im to dokáže pokryť všetky náklady na nové bývanie. A tak sa obrátia práve na možnosť využitia sociálnych bytov.

V krízovej situácii sa taktiež vyskytujú deti z detského domova. Ak si ich nikto neadoptuje, osemnástym rokom života im mizne strecha nad hlavou. Samozrejme, môžu sa pokúsiť kontaktovať nejakých svojich známych o pomoc s bývaním, no častokrát o nich ľudia nemajú záujem a ak aj majú nejakú rodinu, väčšinou sa k nim nepriznáva. Aby neskončili na ulici, využijú sociálne byty či už ako jednotlivci, alebo ako skupina.

Ani choroba si nevyberá. Zo dňa na deň lekári diagnostikujú ťažko liečiteľnú chorobu a boj sa môže začať. No nie je to len boj o zdravie, ale aj o strechu nad hlavou. Pretože lieky nie sú zadarmo. A keď chce človek investovať do liečby chorôb, na niečom musí predsa ušetriť. Často je to práve bývanie, ktoré sa postupne znižuje a mení, keďže finančné prostriedky, ktoré rodine doposiaľ slúžili na ubytovanie sú momentálne určené na lieky, operácie, či zdravotné pomôcky.

Všetky tieto situácie a mnoho iných vedú k strate domova. K domovu sa viaže práve ľudská dôstojnosť. A stratou strechy nad hlavou ľudia veľakrát strácajú rešpekt či uznanie. Už nemajú kde dodržiavať svoju hygienu, nemajú svoj osobný priestor a ostatní ich začnú súdiť. Lebo prišli o miesto, kde sa cítili bezpečne, dôstojne a hlavne ľudsky. Myslím si, že každý z nás potrebuje miesto, v ktorom môže skloniť hlavu a vydýchnuť si od svojich problémov. Pretože je naozaj ťažké čo i len na pár dní ostať na ulici, hľadať správne miesto na prespatie a skrývať sa pred ľuďmi. A dlhšie sú ľudia bez strechy nad hlavou, tým viac sa cítia menejcenní. Môžu volať o pomoc, navštíviť krízové centrá, či nájsť si nové bývanie. No určite sa im nevracia do života ľahko, pretože už nikdy nebude taký, ako predtým. Toto obdobie v nich zanechá nezmazateľnú stopu. A keď si aj to bývanie nájdú a snažia sa začleniť naspäť do bežného života, nejde to. Lebo sme tu my, ľudia, ktorí im dávame pocítiť, kým boli. Myšlienkami, hlúpymi poznámkami a škaredými pohľadmi im pripomínáme ich minulosť, z ktorej sa už dávno chceli vymaniť a začať žiť nanovo. Lepšie a plnohodnotnejšie. niečo také nikdy neodpustíme.

Pretože bývajú tam kde my. Sociálne byty sa častokrát nachádzajú v bežných panelových domoch. Byty v týchto komplexoch sú na predaj alebo na prenájom. No bežných ľudí trápi vždy len jedno. „Prečo tu oni môžu bývať za menší peniaz?“ Smutné je, že majitelia bežných bytov to ľuďom, ktorí majú určité znevýhodnenia, pripomínajú pri každej novej príležitosti. Ak sa stretnú na schodoch, nevenujú im žiaden pozdrav. No to by bolo to najmenej. Horšie to však je, keď sa niečo pokazí. Keď majú ľudia so sociálnym znevýhodnením nejaký problém, nikto to nerieši. Pokazil sa im radiátor? To nevádi, veď žili na ulici, tak hádam trochu zimy vydržia. Vytopili ich susedia? Ach.. veď to je úplne normálne, neviem prečo sa stále na niečo sťažujú. No keď sa rovnaké problémy objavia u bežných nájomníkov, prístup zodpovedných osôb za problémy je úplne iný. Je to kvôli peniazom, sociálnemu postaveniu, či je to len nami, ľuďmi, ktorí sa nevedia zmieriť s tým, že nie všetci majú ľahký život?

Podľa mňa neexistuje len jedna možnosť, ktorá vystihuje správanie našej spoločnosti. No najviac sa prikláňam k tomu, že je to tým, akí sme. Je ťažké pre nás prijať, že niekto sa má lepšie alebo horšie ako my. Častokrát odmietame prijímať rozdiely. Sama som toho bola svedkom, keď k nám do triedy prišla nová spolužiačka – dievča z Ukrajiny. Najskôr bývali na internáte jednej zo stredných škôl, potom si prenajali byt na mestskom sídlisku. A vtedy to začalo. Reči ľudí o tom, prečo náš štát pomáha ľuďom, ktorí majú peniaze. Nikdy som tejto poznámke veľmi nerozumela, pretože ľudia z Ukrajiny, alebo iných okupovaných území neutekajú pred chudobou, ale najmä pred vojnou. A to mi príde to najhoršie, že my im dokážeme závidieť aj to, že si tu našli ubytovanie, na ktoré im prispel náš štát. No nie sme v tom sami.

Veľa cestujem, spoznávam nových ľudí a rôzne kultúry, Vďaka jednému z erasmus projektov som spoznala vynikajúcich ľudí z Pakistanu, ktorí študujú vysoké školy u našich susedov, v Maďarsku. Oni sami povedali, že trochu ráтали s tým, že ich tu ľudia nebudú až tak rešpektovať, kvôli tomu, že nie sú belosi. Je smutné, že v dvadsiatom prvom storočí musí človek inej rasy vopred premýšľať nad možnosťou, že v novej krajine nebude prijatý do spoločnosti a ľudia ho nebudú plnohodnotne zapájať do rôznych aktivít. Avšak, ako som sa dozvedela, farba pleti nebola ten najväčší problém. Pri hľadaní ubytovania v maďarskom hlavnom meste sa im vyskytol problém spojený s náboženstvom. „Neubytujem vás, lebo ste moslimovia. A ja nechcem ohroziť ostatných ľudí v bytovke tým, že ubytujem teroristov.“ Pamätám si, aká som bola zaskočená, keď mi povedali dôvod, prečo sa im nepodarilo zohnať ubytovanie. Vraj tomuto pánovi spätne volali a snažili sa mu vysvetliť rozdiel medzi teroristami a moslimami, no odmietal s nimi komunikovať.

A to je večný problém našej spoločnosti. Všetkých hádzeme do jedného vreca a odmietame sa k téme ľudskosti viac vyjadrovať. Najviac ma však mrzí, že vždy si to najviac zliznú nevinní ľudia. Problémy cudzincov nikto nepočúva, pretože to nie sú „praví Slováci“ a predsa... poskytni sme im strechu nad hlavou, tak čo sa stále sťažujú.

Citát neznámeho autora hovorí: Vždy pomáhaj ostatným ľuďom okolo seba, lebo možno si jediný, kto im podáva pomocnú ruku. A preto by sme sa nemali spoliehať na to, že ľuďom so znevýhodneniami niekto pomôže. Mali by sme to byť práve my, ktorí sa za nich postavíme. Nebojme sa hájiť záujmy menších, cudzincov, či ľudí, na ktorých sa spoločnosť pozerá pomedzi prsty. Pretože nikdy nevieme, ako dlho už na pomoc čakajú a či si ich žiadosť vôbec niekto všimne, keď nepatria medzi „bežných ľudí.“